

MUNI

**(Autorské) právo v oblasti výuky
s využitím technologií
Matěj Myška**

Další informace o autorském právu

- https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/praf/2019podzim/dusevni_vlastnictvi/web/index.html
- https://is.muni.cz/elportal/a_zakon/faq/
- https://is.muni.cz/elportal/a_zakon/
- https://is.muni.cz/publication/1203341/Myska_et_al._Verejne_licence_2.0_online.pdf

VZNIKA A OBSAH AUTORSKÉHO PRÁVA

Autorské dílo (§ 2 AutZ)

Pojmové znaky:

- Literární nebo jiné dílo umělecké nebo vědecké
- Jedinečnost + výsledek tvůrčí činnosti
- Vyjádřeno ve smysly vnímatelné podobě

- Původnost:
  - počítačový program, databáze, fotografie
- ALE SDEU

HMOTNÝ NOSIČ X DÍLO

Autorské dílo (§ 2 AutZ)

– Co **není** dílo? § 2 odst 6. AutZ

*„...zejména námět díla sám o sobě, **denní zpráva** nebo jiný údaj sám o sobě, myšlenka, postup, princip, metoda, objev, vědecká teorie, matematický a obdobný vzorec, statistický graf a podobný předmět sám o sobě.“*

- **Expression x Idea dichotomy**

AutZ se nevztahuje se:

- Úřední dílo, (Právní předpis, rozhodnutí st. orgánů), Sněmovní a senátní publikace, Obecní kroniky, Výtvary tradiční lidové kultury
- Státní symboly (!!! č. 352/2001 Sb. o užívání státních symbolů ČR) „*jen vhodným a důstojným způsobem*“
- Pozor na normy 22/1997 Sb. – novela: sponzorovaný přístup

Vznik práva autorského (§ 9 AutZ)

- Neformálnost
  - vyjádření v jakékoli objektivně vnímatelné podobě
  - (i efemerní)
- zničením věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, nezaniká právo autorské k dílu

Autor (§ 5 AutZ)

- Fyzická, nikdy právnická osoba, která dílo vytvořila
- **Zákonná domněnka autorství (§ 6 AutZ)**
- *„autorem díla je osoba, jejíž pravé jméno je obvyklým způsobem uvedeno na díle nebo je u díla uvedeno v rejstříku předmětů ochrany vedeném příslušným kolektivním správcem, není-li prokázán opak“*
- Caveat ©

Generativní umělence

- Autor?
- Práva?
- Prakticky: smlouva s „poskytovatelem AI“
- Dá se poměrně vhodně využít do studijních materiálů, jen výstupy nemusí být fakticky správně

Spoluautoři (§ 8)

- Princip jednomyslnosti
- Tvůrčí příspěvky – vliv na odměnu, ne na rozhodování

Práva autora (§ 11 a 12 AutZ)

- práva osobnostní (§ 11 AutZ)
  - právo dílo zveřejnit
  - právo osobovat si autorství
  - právo na nedotknutelnost díla
- práva majetková – právo dílo užít a svolit k užití (§ 12 AutZ)
  - ve vztahu k dílu (rozmnožování, sdělování díla veřejnosti)
  - ve vztahu k hmotnému nosiči (rozšiřování, půjčování, pronájem, vystavování)

Trvání autorských práv

– Osobnostní práva

- smrtí – postmortální ochrana

– Majetková práva

- po dobu autorova života a 70 let po jeho smrti (§ 27 odst. 1 AutZ)
- Specificky
  - u spoluautorského díla (poslední přeživší autor)
  - díla audiovizuální (poslední přeživší z následujících osob: režisér, autor scénáře, autor dialogů a skladatel hudby zvláště vytvořené pro užití v audiovizuálním díle)
- Od 1. 1. roku následující po smrti
- Dílo volné – každý může užít, nikoliv však způsobem snižujícím hodnotu

ZVLÁŠTNÍ DRUHY DĚL

Zaměstnanecké dílo (§ 58 AutZ)

- Vytvořené ke splnění povinností vyplývajících z pracovněprávního vztahu
- Dispozitivně práva majetková vykonává zaměstnavatel
- Zaměstnavatel může své právo postoupit jinému pouze při prodeji podniku, jinak potřebuje souhlas autora
- Při zániku/smrti zaměstnavatele přechází oprávnění k výkonu majetkových práv zpět na autora
- Autor-zaměstnanec může požádat o udělení licence, pokud zaměstnavatel neužívá dostatečně

Zaměstnanecké dílo (§ 58 AutZ)

- Omezení osobnostních práv autora
  - Rozhodnutí o zveřejnění
  - Zpracování
  - Spojení s jiným dílem
  - Dokončení
  - Zařazení do díla souborného
  - Uvádění díla pod zaměstnavatelovým jménem
- Právo autora na dodatečnou přiměřenou odměnu (§ 58 odst. 6 AutZ) – ne pro počítačové programy, databáze, kartografická díla
- **Počítačové programy, databáze a kartografická díla** = fiktivní zaměstnanecká díla, i když vytvořena na objednávku
- Po skončení pracovněprávního vztahu – práva a povinnosti zůstávají nedotčeny
- [Upraveno směrnicí MU č. 10/2013 Duševní vlastnictví](#)

Školní dílo (§ 60 AutZ)

- Dílo, vytvořené autorem v rámci výuky pro splnění studijních povinností
  - Právo školy za obvyklých podmínek na poskytnutí licence
  - Nahrazení projevu vůle
- Autor = volná dispozice omezená oprávněnými zájmy školy
- Úhrada nákladů škole příjmy z licencování

PRÁVA SOUVISEJÍCÍ S PRÁVEM AUTORSKÝM

Další související práva...

- Práva výrobce záznamu (§§ 75 až 82 AutZ)
  - Záznam zvukový a zvukově-obrazový
  - 50 let/70 let od pořízení záznamu nebo od zveřejnění záznamu
  - Investiční - majetková práva; převoditelná
- Práva vysílatele k jeho vysílání (§§ 83 až 85 AutZ)
  - Investiční - majetková práva; převoditelná
  - 50 let po prvním vysílání

LIMITY AUTORSKOPRÁVNÍ OCHRANY

Zákonná omezení autorských práv (§§ 29–39d AutZ)

- zásadní ustanovení
- autorská díla lze užit
  - se souhlasem
  - bez souhlasu autora (§ 29 AutZ) – třístupňový test
    - ve zvláštních případech stanovených v zákoně (zákon o vysokých školách)
    - užití díla není v rozporu s běžným způsobem užití díla
    - užitím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora
- Novela: výjimky a omezení nelze odkontrahovat

Volné užití

- Volné užití (§§ 30) AutZ
  - Užití pro osobní potřebu fyzické osoby
  - „Nekomerční účel“
  - Otázka “oprávněného” zdroje
- Ne však (§ 30 odst. 3 AutZ)
  - Počítačový program
  - Elektronická databáze
  - Zhotovení rozmnoženiny či napodobeniny díla architektonického stavbou
  - Pořízení záznamu audiovizuálního díla při jeho provozování ze záznamu nebo jeho přenosu
  - Notové záznamy

Citační licence (§ 31 AutZ)

- **Malá** – užije v odůvodněné míře výňatky ze zveřejněných děl jiných autorů ve svém díle
- **Velká** – užije výňatky z díla nebo drobná celá díla pro účely kritiky nebo recenze vztahující se k takovému dílu, vědecké či odborné tvorby a takové užití bude v souladu s poctivými zvyklostmi a v rozsahu vyžadovaném konkrétním účelem
- **Výuková** – užije dílo při vyučování pro ilustrační účel nebo při vědeckém výzkumu, jejichž účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, a nepřesáhne rozsah odpovídající sledovanému účelu
- **vždy je třeba uvést** – jméno autora, název díla, pramen

Novela: § 31a Licence pro digitální výuku

- (1) Do práva autorského nezasahuje také škola, **vysoká škola** nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li na vlastní odpovědnost digitálně dílo **při vyučování pro ilustrační účel nikoli za účelem dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu**, pokud se tak děje **v prostorách této školy** nebo zařízení nebo na jiných místech anebo **v rámci zabezpečeného elektronického prostředí přístupného** pouze žákům nebo studentům a vyučujícím této školy nebo zařízení a pokud je **uvedeno jméno autora, název díla a pramen, je-li to možné**.
- (2) Užití díla podle odstavce 1 se považuje za užití, k němuž dochází pouze v členském státě Evropské unie nebo státě tvořícím Evropský hospodářský prostor, v němž škola, vysoká škola nebo školské či vzdělávací zařízení, které dílo užívá, má sídlo nebo je tímto státem uznáno.
- (3) Ustanovení odstavce 1 **se nevztahuje** na užití díla **primárně určeného pro vzdělávací účely** a na užití vydaného notového záznamu díla hudebního či hudebně dramatického. Dílem primárně určeným pro vzdělávací účely se rozumí dílo, kterému byla udělena schvalovací doložka podle školského zákona, a jiné takové učebnice nebo učební texty.

Důvodová zpráva, tisk 31/0, s. 43

- *„Předměty primárně určenými pro vzdělávací trh se pro účely této úpravy budou rozumět materiály, které získaly nebo získají schvalovací doložku Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dle směrnice MŠMT č.j. MSMT-34616/2013) a které byly nebo budou zařazeny do seznamu učebnic podle § 27 odst. 1 školského zákona (č. 561/2004 Sb.), a dále rovněž jiné takové učebnice nebo učební texty podobné povahy (ve smyslu školského zákona), a to i bez uvedené doložky. K digitálnímu užití těchto materiálů (předmětů primárně určených pro vzdělávací trh a notových záznamů) bude proto nutné uzavřít licenční smlouvu“.*

Školní užití (§ 35 AutZ)

- Užije-li škola nebo školské či vzdělávací zařízení
  - Nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu
  - K výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení
- Nezasahuje do práv

TDM výjimky (§ 39c a 39d AutZ)

- kdo zhotoví rozmnoženinu díla za účelem automatizované analýzy textů nebo dat v digitální podobě, prováděné za účelem získání informací, zahrnujících mimo jiné vzory, tendence a souvztažnosti
- „Standardní“ (opt-out) / Vědecká

LICENČNÍ SMLOUVA

Podstata

- Potenciální ubikvita
  - Lze udělit více licencí
- Licence = svolení k užití
- Práva zůstávají zachována – není to převod práv (u autorských práv není možný)

Autorskoprávní licence (§ 2371 OZ)

- Oprávnění k výkonu práva dílo užit
  - k jednotlivým způsobům užití
  - ke všem způsobům užití
  - Ne však způsobem, který v době uzavření smlouvy nebyl znám
- Odměna za užití
  - Cena obvyklá
  - Lze sjednat bezúplatně
- Nabyvatel je povinen licenci využít – sjednávat, že ne (dispozitivní)
- Písemná forma jen u licence výhradní a nakladatelské (vhodná)
- Není nutno registrovat

NEOPRÁVNĚNÉ UŽITÍ CIZÍHO DÍLA

Nároky (§§ 40-45 AutZ)

- a) určení autorství
- b) nárok zdržovací
- c) nárok odstraňovací (restituční)
- d) nárok informační (sdělení údajů)
- e) nárok na přiměřené zadostiučinění (satisfakční)
  - omluva
  - peněžitá satisfakce
- f) zákaz poskytování služby, kterou využívají třetí osoby k porušování nebo ohrožování práva autora
- g) zveřejnění rozsudku na náklady žalovaného
- h) náhrada škody – namísto ušlého zisku může autor požadovat částku ve výši licenčního poplatku
- i) bezdůvodné obohacení – výše činí dvojnásobek licenčního poplatku
- pokud autor udělí výhradní licenci – může se sám domáhat nároků pouze dle písm. a), e), f)
- **Ochrana (§ 45 AutZ)**
  - Název/vnější úprava
  - Pozor – pokud i název chráněný = samostatné užití díla

Ochrana (§ 45 AutZ)

- Název/vnější úprava
- Pozor – pokud i název chráněný = samostatné užití díla

Další úrovně ochrany

- Správněprávní – přestupky
- Trestněprávní – trestný čin (pozor ne škoda 10.000,- Kč, ale nikoliv nepatrně)

OPEN CONTENT

Otevřený obsah

- Co to znamená?
- Dostupný obsah (zadarmo)
- „Právně otevřený obsah“ – tj. autor udělí uživatelům oprávnění dílo užít (jinak by to šlo pouze pokud by to dovoloval zákon)
- OPEN ACCESS
- OPEN DATA
- OPEN SOFTWARE
- OPEN EDUCATIONAL RESOURCES

MUNI

**PRÁVNÍ NÁSTROJE OPEN CONTENT:
VEŘEJNÉ LICENCE**

Veřejné licence

Creative Commons

- Reakce na expanzi autorského práva
- Veřejně dostupné licenční podmínky
- Založeny na autorském právu
- www.creativecommons.org/choose

Autorskoprávní licence - veřejné licence (§ 2373 OZ)

Nabídka
neurčitému počtu
osob

Přijetí
konkludentně
jednáním

Odkaz na veřejně
dostupné licenční
podmínky

Jedná se o výkon
majetkových práv
(!!!)

Charakteristika

- Uzavírání licenčních smluv se v českém právu řídí občanským zákoníkem (Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník).
- Občanský zákoník upravuje licenční smlouvy v § 2358 – 2389 a v platném znění reflektuje definiční znaky veřejných licencí, jako jsou právě Creative Commons. Jde zejména o:
  - **Neadresnost návrhu na uzavření licenční smlouvy**, kterou umožňuje § 2373/1:
    - *(1) O podání návrhu na uzavření smlouvy jde i tehdy, směřuje-li projev vůle i vůči neurčitému počtu osob. Obsah smlouvy nebo jeho část lze určit také odkazem na licenční podmínky, jež jsou stranám známé nebo veřejně dostupné.*
  - **Možnost akceptovat návrh poskytovatele, aniž by byl uvědoměn**, tzv. konkludentní získání licence (§ 2373/2):
    - *(2) S přihlédnutím k obsahu návrhu nebo praxi, kterou strany mezi sebou zavedly, nebo zvyklostem může osoba, která má v úmyslu návrh přijmout, vyjádřit souhlas s návrhem na uzavření smlouvy provedením určitého úkonu bez vyrozumění navrhovatele, zejména poskytnutím nebo přijetím plnění. V tomto případě je přijetí návrhu účinné v okamžiku, kdy byl tento úkon učiněn.*
- Jedná se o výjimku z obecných pravidel pro uzavírání smluv, která je přímou reakcí na existenci veřejných licencí, a díky níž je podle českého práva možno platně uzavřít licenční smlouvu využitím licence Creative Commons – stačí, že autor nebo jiná oprávněná osoba na licenci odkáže nebo ji v díle přímo uvede.
- Z právního hlediska to znamená, že každý, kdo užije dílo v souladu s licencí Creative Commons, zároveň automaticky uzavírá s autorem smlouvu, která ho k užití díla opravňuje. Aniž by autora kdokoliv musel kontaktovat, vznikne tolik smluv, kolik je uživatelů.

Prakticky

- Text na předchozím snímku = kopie z <http://www.creativecommons.cz/licence-cc/charakteristika/>
- Bez veřejné licence Creative Commons užití jen v rámci citační licence (§ 31 AutZ).
- CC 4.0 BY => sdílení OK, jen nutnost dodržet podmínky
- Vždy nutné uvádění původu:
- Způsob označování (4.0)
  - TASL
    - Title
    - Author
    - Source
    - Link
- „Creative Commons Česká republika. Charakteristika. Copyright © 2017 <http://www.creativecommons.cz/licence-cc/charakteristika/>.
Licencováno pod [Creative Commons BY 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)“

CAVEAT – POUŽÍVÁNÍ

- V zásadě Konomark
- Ověřovat

Dotazy

- *Rád bych se zeptal jak lze postupovat s užitím díla, nebo ukázky díla, při tvorbě distanční opory. Příklad: tvoříme vlastní video v délce 30 minut, je to výstupem projektu a chceme použít např. 2 minutové video někoho jiného (předpokládáme, že toto video není s CC licenci).*
- *Lze do studijních materiálů předmětu vložit celou knihu (např. román, jehož společná analýza je zásadní součástí výuky)? A pokud ano, za jakých podmínek?*

Shrnutí: Kdy lze užít cizí dílo?

- Autorské dílo?
- Volné dílo?
- Zákonná licence?
- Volné užití?
- Smluvní licence?
- => vždy jen způsobem, který nesnižuje jeho hodnotu

Děkuji za pozornost!

OTÁZKY & DISKUZE?

@matejmyska

matej.myska@law.muni.cz